J. Myanmar. Acad. Arts Sci. 2019 **Vol. XVII. No. 6A**

မောင်ဆုရှင်၏စာမွန် (ရသစာတမ်း)များမှ အတွေးနှင့်အရေး*

သန်းဝင်း

စာတမ်းအကျဉ်း

မောင်ဆုရှင် (၁၉၃၂–၂၀၀၉) ဟုဆိုလျှင် မြန်မာစာပေနယ်တွင် သိပ္ပံနှင့် ဘာသာပြန်စာပေရေးသူအဖြစ်သာ အသိများကြသည်။ အက်ဆေးရေးသူအဖြစ် အသိနည်းကြသည်။ သူသည် ပင်ကိုရေး စာမွန် (ရသစာတမ်း)များလည်း ရေးသည်။ ဤစာတမ်းတွင် မောင်ဆုရှင်၏ စာမွန်များမှ ၃ ပုဒ်ကို အလေ့လာခံ ပြုကာ စာမွန်တစ်ပုဒ်ချင်းစီ၏ အတွေးချိတ်ဆက်တင်ပြပုံ၊ အတွေး ပေါ်လွင် စေသည့် အရေးကောင်းမွန်ပုံတို့ကို ဆန်းစစ်လေ့လာတင်ပြပါမည်။ စာမွန် ဆရာတစ်ဦး၏ အရေးအသားစွမ်းရည်ကို ဖော်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ – *စာမွန်၊ အတွေး၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဝါကျ၊ အဆက်အစပ်၊ သရုပ်ဖော်အဖွဲ့။*

နိဒါန်း

မောင်ဆုရှင် (၁၉၃၂–၂၀၀၉)သည် ပထမဆုံး ပုံနှိပ်စာမူ စတင်ဖော်ပြခံရသည့် ၁၉၄၉ မှ ကွယ်လွန်ချိန် ၂၀၀၉ အထိ စာရေးသက်နှစ် ၆၀ အတွင်း သုတစာပေ အရေးများသည်။ ဘာသာပြန်၊ သုတေသနစာတမ်း၊ ဘာသာစကား၊ ကျန်းမာရေး၊ သိပ္ပံပညာ၊ စာနယ်ဇင်း အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာများ ဖြစ်သည်။ သူသည် စာမွန် အရေးအသားဘက်သို့လည်း အာရုံတိမ်းညွတ်ခဲ့သည်။ လုံးချင်းအဖြစ် စုစည်းထုတ်ဝေခဲ့သော စာအုပ်သုံးအုပ် ရှိသည်။ မြို့ပြခံစားမှုစာမွန်များ (၁၉၉၅)တွင် စာမွန်အပုဒ် ၂၀၊ မိုးကောင်းကင်ကို မော်ကြည့်ခြင်းနှင့် ခံစားမှုစာမွန်များ (၂၀၀၁)တွင် စာမွန် ၁၃ ပုဒ်၊ လရောင်နှင့် ဆုံစည်းခွင့်နှင့် အခြားရသစာမွန်များ (၂၀၀၄)တွင် စာမွန် ၂၉ ပုဒ် စုစုပေါင်း ၆၂ ပုဒ် တွေ့ရသည်။ ထိုစာမွန်များအနက်မှ အာဒံနှင့် ဧဝ၊ ကန်စွန်းခင်း၏ လောကအမြင်၊ လရောင်နှင့်ဆုံစည်းခွင့် စာမွန် ၃ ပုဒ်ကို အလေ့လာခံပြုကာ အတွေး၊ အရေး ခွဲခြား၍ လေ့လာတင်ပြပါမည်။ စာမွန်(ရသစာတမ်း)ဆရာတစ်ဦး၏ အရေးအသား စွမ်းရည်ကို ဖော်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဒေါက်တာ၊ ပါမောက္ခ(ဌာနမှူး)၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရေနံချောင်းဒီဂရီကောလိပ်

* Best Paper Award Winning Paper in Myanmar (Literature) (2018)

၁။ မောင်ဆုရှင်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

မြောင်းမြမြို့ဇာတိ ဖြစ်သည်။ ၁၉၃၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်တွင် ဖွားမြင်သည်။ အဖ ဦးချစ်ဖေ၊ အမိ ဒေါ်စိန်မြင့်တို့၏ သားဖြစ်သည်။ အမည်ရင်း ဦးမျိုးသန့် ဖြစ်သည်။ အထက်တန်းပညာကို ရန်ကုန်မြို့မ အထက်တန်းကျောင်းတွင် သင်သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ ရသည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ရှိထရီကလပ်က ကျင်းပသည့် စာစီစာကုံးပြိုင်ပွဲဆုရ နိုင်ငံ့သားကောင်းတာဝန် စာစီစာကုံးသည် ဟံသာဝတီ လွတ်လပ်ရေးနေ့ အထူးထုတ် သတင်းစာ၌ ပထမဆုံး ပုံနှိပ်ဖော်ပြခံရသည်။ ဟံသာဝတီမဂ္ဂဇင်း ကဗျာကဏ္ဍ၌ မောင်ဖြူနွဲ့ကလောင်မည်ဖြင့် ကဗျာများ ရေးသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် မောင်ဆုရှင် ကလောင်အမည်ဖြင့် ရှုမဝ၊ သင့်ဘဝ၊ စာပေဗိမာန် မဂ္ဂဇင်းများတွင် စာရေးသားသည်။ ကလောင်ခွဲများမှာ မျိုးသန့်၊ အောင်သူ၊ ဦးဘခန့်၊ ဝင်းသန့် တို့ဖြစ်သည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ ဆာရာကျူစ်တက္ကသိုလ်နှင့် ဘော့စတွန်တက္ကသိုလ် တို့မှ သတင်းစာပညာနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးပညာ ဒီပလိုမာ ရရှိသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် မှစ၍ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန စာပေဗိမာန် မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းဌာန စာပြုအရာရှိအဆင့်မှ ညွှန်ကြားရေးမှူး(စာပေ)အဆင့်အထိ တာဝန်ထမ်းဆောင်သည်။

၁၉၆၇ ခုနှစ် မှ ၁၉၉၄ ခုနှစ် အထိ မြန်မာနိုင်ငံစာပေလုပ်သားအဖွဲ့၊ စာပေနှင့်စာနယ်ဇင်းအဖွဲ့တွင် တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး၊ အတွင်းရေးမှူး၊ ၁၉၉၄ ခုနှစ် မှ ၁၉၉၈ ခုနှစ် အထိ မြန်မာနိုင်ငံစာပေနှင့်စာနယ်ဇင်းအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်သည်။

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်မှစ၍ လူငယ်များအတွက် သုတပဟေဠိ အစီအစဉ်၊ သိပ္ပံပညာသိကောင်းစရာ၊ ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ၂၁ ရာစု လူမှုဝေါဟာရများ မိတ်ဆက်တို့ကို မြန်မာ့အသံမှ အသံလွှင့်ခဲ့သည်။

ခရီးသွားစာပေ၊ ဂန္ထဝင်စာပေဟူသည်၊ ဘာသာပြန်စာပေ စာတမ်းများ အပါအဝင် အင်္ဂလိပ် မြန်မာ စာတမ်းပေါင်း ၂၀ ကျော်၊ စာအုပ်ပေါင်း ၁၀၀ ကျော် ရေးသားပြုစုသည်။

၁၉၆၇ တွင် တီထွင်မှုများ သမိုင်းစာအုပ်ဖြင့် အမျိုးသားစာပေဆု၊ ၁၉၆၈ တွင် ပင်လယ်ပြာနှင့် တံငါအို ဘာသာပြန်စာအုပ်ဖြင့် အမျိုးသားစာပေဆု ရရှိသည်။ ၁၉၇၂ တွင် ရေးသားပြုစုသည့် 'မြတ်ဘုရားရွှေတိဂုံ' စာအုပ်မှာ ထင်ရှားသည်။

ပခုက္ကူ ဦးအုံးဖေ တစ်သက်တာစာပေဆု (၂၀၀၂)၊ ဝိဇ္ဇာပညာထူးချွန်ဆု (ဒုတိယဆင့်) (၂၀၀၄)၊ သုတစွယ်စုံတစ်သက်တာစာပေဆု (၂၀၀၆)၊ ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်း တစ်သက်တာစာပေဆု (၂၀၀၉)တို့ ချီးမြှင့်ခံရသည်။

ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်းတွင် အကြံပေးအရာရှိ၊ ကျွမ်းကျင်သူအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ၂၀၀၉ ခု ဇွန်လ ၂ ရက်တွင် ကွယ်လွန်သည်။[၁]

၂။ စာမွန်ဟူသည်

စာမွန်ဟူသည် အကြောင်းခြင်းရာတစ်ခုခုကို စိတ်ကူးဉာဏ်ကွန့်၍ စကားပြေဖြင့် စာပေမြောက်အောင် ရေးဖွဲ့သည့်စာ ဖြစ်သည်။ မြန်မာစာပေနယ်ပယ်တွင် စာမွန် ဟူသော အမည်ကို မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းတွင် စတင်တွေ့ရသည်။ အက်ဆေးမှန်သမျှ စာပေအင်္ဂါမြောက်ရပေမည်။ စာကောင်းပေမွန် ဖြစ်ရပေမည် ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် စာမွန်ဟု အမည်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။[၂]

ဆရာကြီးမောင်ထင် (၁၉၀၉–၂၀၀၆)က စာမွန်ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ belles-Letters ဟူသော စကားကို ဘာသာပြန်ရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်းဘဲလက်(ထ်ရ်)မှာ ပြင်သစ်စကားဖြစ်၍ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအတွက်ဖြစ်စေ၊ သိပ္ပံနှင့်ကျွမ်းကျင်မှုအတတ်နှင့် ဖြစ်စေ သက်ဆိုင်သော စကားပြေများမှအပ စာပေမြောက်အောင်၊ ရသပေါက်အောင် ဖွဲ့ဆိုသော အဖွဲ့မျိုး ဖြစ်သည်။

ငင်းဘဲလက်အဖွဲ့ထဲတွင် အက်ဆေးသည် အကျုံးဝင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယေဘုယျအားဖြင့် ပြောလျှင် 'စာမွန်သည် အက်ဆေး၊ အက်ဆေးသည် စာမွန်ဟု ပြောလျှင် ပြောနိုင်ပါသည်။ မမှားပါ။'[၃] ဟု ဆိုပါသည်။

ထို့အပြင် ဆရာကြီးမောင်ထင်ကပင် ကမ္ဘာ့စာပေအညွှန်း အင်္ဂလိပ်စာပေ သမိုင်း၌–

> "အက်ဆေး၏ ဂုဏ်အင်္ဂါများမှာ တွေးခေါ်စဉ်းစားခြင်း၊ ကျစ်လျစ် တိုတောင်းခြင်း၊ ဝတ္ထုမဟုတ်ခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင်ထင်မြင်ချက်တို့ကို တင်ပြဆွေးနွေးခြင်း၊ ပုံစံစည်းမျဉ်း အသေမထားဘဲ ဖွဲ့ဆိုခြင်း

---

[၁] မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းနှစ်ချုပ်၊ ၂၀၁၀၊ ၂၄၀။
[၂] မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ ၁၉၅၆၊ ၄၀၉။
[၃] ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၁၄၊ ၁၀၃။

> စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ နှောင်းခေတ်များတွင် အက်ဆေးအဖွဲ့ကို အနုပညာမြောက်သော ရသစာပေဇန္ဒတို့ဖြင့် မွမ်းမံကြ၏။ ထိုအခါ ယင်းတို့ကို ပြင်သစ်ဘာသာဖြင့် ဘဲလက်ဟု အမည်ပေးကြသည်။ စာကောင်းစာမွန်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ အက်ဆေးသည် ဘဲလက်ထဲ၌ အကျုံးဝင်သည်။ မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ်တို့အတွက် အမှတ်ရလွယ်အောင် စာမွန်ဟူသော ဝေါဟာရကိုပင် ခြုံ၍ ယူလိုက်ပါသည်။”[၁]

ဟု ရှင်းလင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် စာမွန်သည် အက်ဆေးဖြစ်၍ ရသစာတမ်းဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

၃။ မောင်ဆုရှင်၏ စာမွန်များမှ အတွေးနှင့်အရေး

၃၊ ၁။ စာမွန်များမှ အတွေး

၃၊ ၁၊ ၁။ အာဒံနှင့် ဧဝ

ယောကျ်ားနှင့်မိန်းမ၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သူကသာသည်၊ ကိုယ်ကသာသည်ဟု အပြိုင်အဆိုင် စကားနိုင်လုကြသည်မှာ ကမ္ဘာဦးကတည်းက ဖြစ်ပုံ၊ ကမ္ဘာဦးကတည်းက ဆိုသည်မှာ အာဒံနှင့်ဧဝတို့၏ အချိန်ဖြစ်ပုံ၊ အာဒံနှင့်ဧဝဟု ပြောလျှင် ပုရိသနှင့်ဣတ္ထိယတို့၏ ဘာဝကို တင်စားထားသည်ဟု လူတိုင်းသိပုံတို့ဖြင့် စာမွန်ကို အစပြုပါသည်။ ထို့နောက်–

> “မသိခံနိုင်ပါရိုးလား၊ ယဉ်ကျေးမှုသဘောတို့သည် တိုင်းနိုင်ငံနယ်နိမိတ်ကိုကျော်လျက် ပြည်ရွာအရပ်ရပ်ကို ဖြတ်သန်းရောယှက်လွယ်သော ခေတ်ကာလ၌ သမ္မာကျမ်းစာထဲမှ သူတို့နှစ်ဦးကို လူတိုင်းလိုပင် ကြားဖူးနားဝ ရှိနေကြလေပြီ။”[၂]

ဟု တွေးပြသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် အာဒံနှင့်ဧဝတို့၏ ကိုယ်ပွားများအဖြစ် ရောမ၌ ဆီဇာနှင့် ကလီယိုပါထရာ၊ အိန္ဒိယ၌ ရှာဂျဟန်ဘုရင်နှင့် နူးရ်ဂျဟန်၊ ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် ချာချီနှင့် ကလီမင်တိုင်း၊ မြန်မာ့နောက်ခံဖြင့်ကြည့်လျှင် မဟော်သဓာနှင့် အမရာ၊

---

[၁] ထင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၈၊ ၄၃၃။

[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၁၉။

ဝေသန္တရာနှင့် မဒ္ဒီ၊ သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားလတ်၊ ရိုးရာပုံပြင်ထဲမှ ကြည့်လျှင် မင်းနန္ဒာနှင့် ရှင်မွေ့နွန်း၊ ဥပကနှင့် ဆာဝါတို့ကို သတိရစရာဖြစ်ပုံကို ရေးသည်။ ထိုမှဆက်၍–

> "ဤဒွိယံ ဒွိယံတို့ အကြောင်းကို စဉ်းစားသောအခါ အိမ်ရာထောင်ကြခြင်းအကြောင်းကို သတိရသည်။ အိမ်ထောင်ဟူသော လူ့အဖွဲ့၏ အသေးဆုံး ယူနစ်ကလေးတစ်ခု၏ သဘာဝကို သတိရသည်။ အာဒံနှင့်ဧဝတို့မှစ၍ အိမ်ရာထောင်ခဲ့ကြခြင်းသည် လောကီမင်္ဂလာ တစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ လောကကြီးစည်ပင်ရာအကြောင်း ဖြစ်သည်"[၁]

ဟု သူ၏အမြင်ကို ဖော်ပြသည်။

လူမျိုးအသီးသီး၏ ဓလေ့စရိုက်၊ ယုံကြည်ရာ အဆုံးအမနှင့် ဆက်ခံရာ လူမှုထုံးတမ်းဓလေ့အရ မင်္ဂလာပွဲကျင်းပကြပုံ၊ အာဒံနှင့်ဧဝတို့၏ ပုံတူရုပ်ပွားတစ်ခုချင်းကို လူ့လောကနယ်ပယ်တွင် တွေ့နိုင်ပုံ ခေတ်သစ်ဧဝများဖြစ်သည့် အမေရိကန် ရုပ်ရှင်မင်းသမီး မယ်ရီလင်မွန်ရိုး၊ အာကာသယဉ်စီးနင်းသူ ဗလင်တီနာတီရက်ရှကိုဗာတို့ အစွမ်းပြကြပုံကို ရေးသည်။ အာဒံတို့အပိုင်းမှ ပြောင်မြောက်သော လုပ်ဆောင်မှုများ ရှိပုံကိုလည်း ဖော်ပြသည်။

စာမွန်၏အဆုံးတွင်–

> "အာဒံနှင့်ဧဝတို့ သင့်မြတ်ခြင်းကြောင့် သူတို့မျိုးဆက်သစ်များ ကမ္ဘာမြေတွင် စည်ပင်ပြန့်ပွားရချေသည်။ ထိုအခါ အဖအရာ အမိအရာ၌ တည်သော သူတို့နှစ်ဦးတွင် နောက်ထပ် တူညီသော စိတ်ထားတစ်ရပ် ထက်သန်ထုံသင်းရပြန်သည်။ ထိုစိတ်ထားမှာ မိဘမေတ္တာပင် ဖြစ်သည်"[၂]

ဟူ၍ အတွေးမျှင်တန်းပြပါသည်။

ဤစာမွန်တွင် အာဒံနှင့်ဧဝ ဖိုမချစ်ခြင်းမေတ္တာမှသည် မိဘမေတ္တာအထိ ကျယ်ပြန့်လေးနက်ပုံကို အချိတ်အဆက်မိမိ တွေးမြင်ယူဆတင်ပြထားပါသည်။ အများ လက်ခံချင်ဖွယ်ဖြစ်အောင် အကြောင်းသင့် အကျိုးသင့် ဆက်စပ်တင်ပြနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ကို အားပြုသော စာမွန် (ရသစာတမ်း)၏

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၀။
[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၅။

သဘောနှင့် ကိုက်ညီပါသည်။ ၁၅၀၀ မေတ္တာမှသည် ၅၂၈ မေတ္တာသို့ ကူးပြောင်း သွားပုံကို သိမ်မွေ့စွာ တွေးခေါ်ဆင်ခြင်ပြပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၂။ ကန်စွန်းခင်း၏ လောကအမြင်

ဤစာမွန်တွင် စာရေးသူက သုနန္ဒာကမ်းခြေ၌ သူရရှိသော အိမ်နေရာသည် မူလက လယ်ကွက်ဟောင်း ဖြစ်သည်။ ချောင်းကို မျက်နှာပြု၍ အိုးအိမ်ကွက်ကလေး တစ်ခုရသည်။ မြေယာကလေးတစ်ကွက် ပိုင်ဆိုင်နိုင်ပြီ ဟူသော စိတ်ဖြင့် မြေပေါ်တွင် အိုးအိမ်တည်ဆောက်နိုင်တော့မည်ဟု အတွေးကို တင်ပြသည်။ ထို့နောက်–

> “ဤနေရာကို ဆက်ခံ၍ အရိပ်ခိုကာ နောင်အခါ စည်ပင်ဖွံ့ဖြိုး ကြလိမ့်မည်ဟု တွေးမြင်မိသည်”[၁]

ဟု ဖော်ပြသည်။

မြို့ပြမှ ခွာ၍ ဆင်ခြေဖုံးရှိ လယ်ဟောင်းကို ဖို့ဆည်၍ အိမ်နေရာသိုက်မြို့ ဆောက်လုပ်နေထိုင်ရကြောင်း ဖော်ပြရင်း–

> “ကမ္ဘာနှင့်အဝန်း မြို့ပြကြီးတို့ ဖွံ့ဖြိုးနေသည်။ ဆင်ခြေဖုံးအရပ်တို့ ဘေးသို့ တွားသွားကားပြန့်ထွက်နေကြသည်။ Sprawling Cities ဟု သူတို့က ခေါ်သည်။ ဆင်ခြေဖုံးမှ မြို့သို့ နေ့စဉ် တက်သောသူ များကို ခေါက်ပြန်သမားများ (Commuters)ဟု အမည်ဆန်းဆန်းဖြင့် မှည့်ခေါ်ထားကြ၏”[၂]

ဟု ခေတ်အမြင်နှင့် ဆက်စပ်တင်ပြပါသည်။

တစ်နေ့တာ၏ အစနှင့်အဆုံးတွင် ဆင်ခြေဖုံးသို့ ပြန်လည်ခိုဝင်ရသောအခါ ကွင်းလေကို ရှူရပုံ၊ သစ်ပင်စိမ်းစိမ်းတို့ကို ကြည့်ရပုံ၊ ညအခါ လရောင်ကို မြင်ရပုံ တို့ကို ဖော်ပြသည်။ ‘ဤမြင်ကွင်းကျယ်ကိုပင် ဘယ်မျှကြာသောအချိန်၌ မြို့ပြ ဝန်းကျင်က ဝါးမျိုပစ်လေဦးမည်မသိ’ ဟု တွေးထင်ပြသည်။ ထို့နောက် အိုးအိမ်တည်ရန် အားထုတ်ပြင်ဆင်ပုံကို ဖော်ပြသည်။ ဆင်ခြေဖုံးနေရာများသည် နောင်အခါ မြို့ပြ ဖြစ်သွားတတ်ပုံကို ဆင်ခြင်ပြပါသည်။

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၆၉။

[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၆၉။

ထို့နောက် အိမ်ရှေ့မြောင်း၏ နယ်စပ်နှုတ်ခမ်းတွင် အုန်းပင်ပေါက် ငါးပင် တူးဆွ မြှုပ်စိုက်သည်။ မြောင်းထဲမှမြေကိုဆယ်၍ အိမ်နေရာကွက်ကို ဖို့သည်။ မြောင်းထဲရှိရေတွင် ကန်စွန်း ချစိုက်သည်။ ကန်စွန်းပင်သည် ၁၅ ရက်ခန့်တွင် ရှင်သန်သော လက္ခဏာကို တွေ့ရသည်။ ကန်စွန်းရွက်ကို ဟင်းတစ်မယ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပုံ အဆင့်ဆင့်တို့ကို ဖော်ပြသည်။ စာမွန်၏ အဆုံးတွင် ကန်စွန်းရွက်၏ ဆေးဖက်ဝင်ပုံကို ဆေးသိပ္ပံပညာ၊ တိုင်းရင်းဆေးပညာတို့၏ ဖော်ပြချက်ဖြင့် နိဂုံးချုပ်ထားပါသည်။

ကန်စွန်းရွက်၏ အစိမ်းရောင် ကလိုရိုဖီးလ်ဓာတ်က ကျန်းမာစေပုံ၊ ဗီတာမင်စီဓာတ် ပေါပေါများများ ပါဝင်ပုံ ဟူသော ခေတ်အမြင်နှင့် တိုင်းရင်းဆေးပညာရှင်တို့က ကန်စွန်းရွက်သည် အဆိပ်ပြေသည်၊ ဝမ်းမီးကို အားပေးသည်၊ အနာရောဂါကို နိုင်သည် ဟူသော ရိုးရာအမြင်တို့ ပေါင်းစပ်တွေးပြပုံကို တွေ့ရပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၃။ လရောင်နှင့်ဆုံစည်းခွင့်

သုနန္ဒာကမ်းခြေရပ်ကွက်သစ်သို့ ရောက်သောအခါ လရောင်လရိပ်နှင့် ဆုံစည်းခွင့်ရသည်။ လဆန်း၊ လပြည့်ညများ၌ လရောင်ကို မျှော်မိပုံ၊ လရောင်လရိပ်များ၌ ခံစားမိပုံကို ရေးပြသည်။ အင်္ဂလိပ်စကားတွင် Lunar (ကောင်းကင်ကလ)နှင့် Lunatic (သူရူး)တို့ ဆက်စပ်နေပုံကို ဖော်ပြသည်။ ထိုသို့ ဆက်စပ်နေသည်မှာ လရောင်ကို သူရူးတို့ နှစ်သက်ကြသောကြောင့် ထိုဝေါဟာရ ဖြစ်လာကြောင်း ရှင်းပြသည်။ ထို့နောက်–

> "မိမိက လရောင်ကို ကြိုက်သည်မှာ ဥမ္မတ္တကအခြေခံပေလော ဟု ဆင်ခြင်၍ ကြည့်သည်။ ဟုတ်သည်ဆိုဦး 'ပုထုဇ္ဇနော၊ ဥမ္မတ္တကော' ဟူသော ကျမ်းထွက်နှင့် ညီညွတ်နေပေသည်"[၁]

ဟု အတွေးဆက်စပ်ပြသည်။

ထို့ပြင် လနှင့်လရောင်တို့သည် စာပေရသ အဖွဲ့အနွဲ့တို့၌ တင်စားခြင်းခံရပုံ၊ လရောင်နှင့်လမင်းတို့တွင် အတွဲအဖက်များရှိပုံ၊ ကျေးလက်ရိုးရာ တေးချင်းများတွင် ဖွဲ့နွဲ့ပုံ၊ လပေါ်သို့ ပထမဆုံးခြေချမိသူ အမေရိကန်အာကာသသူရဲ နီးလ်အမ်းစထရောင်းန်၏ စကားဆိုပုံတို့ကို ဆက်စပ်ဖော်ပြပါသည်။

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၃။

လူတို့အတွက် လသည် လက်တွေ့မဆန်သော အရပ်ဟု ဆိုရမည်လားမသိ၊ လပေါ်သို့ နဖူးတွေ့ ဒူးတွေ့ရောက်ရသူတို့အတွက် ကဗျာဆန်ဟန်မရှိဟု ထင်ရသည်။ လပေါ်၌ လေတဟူးဟူးတိုက်နေသည်။ လူက ကိုယ်ကိုထိန်းပြီး လမ်းလျှောက်၍မရ၊ လပေါ်မှာ အသက်ရှူရန် အောက်ဆီဂျင်ပါသော လေမရှိ။ လ၏မျက်နှာပြင် မြေသားသည် ဖုန်အတိပြီးသော နေရာဖြစ်၏။ ထို့နောက်–

> "ထို့ကြောင့် ခမ်းလုမ်းလုမ်းမှနေ၍ နှစ်သက်ရသည်က ဆွတ်ပျံ့ဖွယ် ရှိလိမ့်မည်ထင်သည်။ ထိုသို့ အထင်အမြင်ရသော အခါ လနှင့် အနေဝေးရခြင်းကပင်လျှင် လ၏ အရောင်အဆင်း၌ ယစ်မူးပျော်ပိုက်ခွင့်ကို ရရှိခြင်းဖြစ်သည်ဟု သဘောပေါက်ရသည်။"[၁]

ဟု ဆင်ခြင်ပြထားပါသည်။

စာမွန်၏အဆုံးပိုင်းတွင် ကမ္ဘာနှင့် မိုင်ပေါင်း နှစ်သိန်းခွဲနီးပါးအရပ်တွင် ရှိသောလ၊ တစ်စက္ကန့်လျှင် အလင်းဖိုတွန်များ မိုင်ပေါင်း တစ်သိန်းရှစ်သောင်းကျော်ဖြင့် မြေကမ္ဘာဆီသို့ ပြေးလာပုံတို့ကို ဆက်စပ်တင်ပြထားပါသည်။ လထွက်သော လသာညများ၌ လရောင်ကို ဆုံစည်းခွင့်ရခြင်းသည် ငယ်စဉ်က ရင်းနှီးခဲ့သော မိတ်ဟောင်းငယ်ချစ်နှင့် ဆုံရသည်ကဲ့သို့ ခံစားရသည်ဟု နိဂုံးချုပ်ထားပါသည်။

သုနန္ဒာကမ်းခြေနေအိမ်၌ လရောင်နှင့်ဆုံစည်းခွင့်ရပုံဖြင့် အစပြုကာ လသာည များ၌ လရောင်နှင့် ဆုံစည်းခွင့်ရပုံနှင့်ပင် အဆုံးသတ်ထားသောကြောင့် ဝလုံးအတွေးမျှင် တင်ပြဟန် ဖြစ်ပါသည်။ အဖွင့်အပိတ် ညီပါသည်။ အတွေးစည်းလုံးမှု ရှိပါသည်။ လရောင်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ စာပေအဖွဲ့အနွဲ့၊ သိပ္ပံအချက်အလက်၊ ကိုယ်တွေ့ခံစားမှု အတွေးများကို အချိတ်အဆက်မိမိ စည်းရုံးတွဲစပ်ထားပါသည်။

၃၊ ၂။ စာမွန်များမှအရေး

၃၊ ၂၊ ၁။ စကားအသုံးအနှုန်း

အာဒံနှင့်ဧဝစာမွန်တွင် ယောကျ်ားမိန်းမစုံတွဲများအဖြစ် အာဒံနှင့်ဧဝ၊ ရိုမီယိုနှင့် ဂျူးလိယက်မှစ၍ ကမ္ဘာနှင့် မြန်မာမှ စုံတွဲ ၂၀ ကို အမည်နှင့်တကွ ဖော်ပြသည်။ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှ စုံတွဲ ၉ တွဲ၊ မြန်မာ့သမိုင်းမှ ၇ တွဲ၊ ရိုးရာပုံပြင်မှ ၄ တွဲ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံနှင့်ယှဉ်၍ ရောမ၌ ဆီဇာနှင့် ကလီယိုပါထရာ၊ အိန္ဒိယ၌ ရှာဂျဟန်နှင့် နူးရ်ဂျဟန်၊ အာဂျင်တီးနား၌ ပီဂွန်နှင့် အီဗာ၊ အသက်မွေးမှုတာဝန်နှင့်ယှဉ်၍ ဗြိတိသျှ

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၅။

ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ချာချီနှင့် ကလီမင်တိုင်း၊ အမေရိကန် ဒဿနိကပညာရှင် ဝီလ်ဒါရင် ဇနီးမောင်နှံ စသည်ဖြင့် ဖော်ပြသည်။ 'မြန်မာ့နောက်ခံဖြင့်ကြည့်လျှင်'၊ 'ရိုးရာပုံပြင်ထဲမှ ကြည့်လျှင်' ဟူ၍ ဝိသေသပြု ဖော်ပြခြင်းလည်း ရှိသည်။

ဇာတ်ကောင်များအဖြစ် မိုနာလီဇာ၊ ဗီးနပ်အလှမယ်တို့မှ အစပြု၍ ခေတ်သစ်ဇာတ် ကင်ပွန်းတပ်ကာ အမေရိကန်ရုပ်ရှင်မင်းသမီး မယ်ရီလင်မွန်ရိုး အပါအဝင် အမျိုးသမီး ၁၃ ဦးကို ဖော်ပြသည်။ အာဒံတို့အပိုင်းမှ ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် အမျိုးသားအနုပညာရှင် ၁၁ ဦးကို ဖော်ပြထားသည်။ အမည်နာမ အကောင်အထည်ပြ စကားလုံးများဖြစ်ပြီး ယောကျ်ား မိန်းမ၊ အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့၏ လောကအကျိုးပြုပုံ မောင်တစ်ထမ်း မယ်တစ်ရွက် တာဝန်ကိုယ်စီရှိကြပုံကို အတွေးဖြန့်ကျက် ဆက်စပ် သတိရမိစေပါသည်။

အမျိုးသားတို့၏ စွမ်းဆောင်မှုကို ဖော်ပြရာတွင် လူသားမျိုးဆက်တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ ကူးပြောင်းသွားပုံကို သမိုင်းစဉ်အရ ခေတ်ဦး၊ ခေတ်လယ်၊ ခေတ်နှောင်း သဘောသက်ဝင်အောင် စကားလုံးဝေါဟာရ ရွေးချယ်သုံးနှုန်းထားပါသည်။

> "နိုင်ငံတကာ အနုပညာနယ်တွင် တသသဖြစ်နေရသူတို့မှာ ဗယ်လင်တီနို၊ ဂျွန်ဝိန်းမှသည် ဂျွန်ထရာဗိုလတာနှင့် မိုက်ကယ်ဂျက်ဆင်တို့အထိ၊ ကိုဘတင့်နှင့် ခင်မောင်ရင်မှသည် ဝင်းဦး၊ ကျော်ဟိန်းနှင့် နေအောင်၊ ရန်အောင်၊ ဒွေးတို့အထိ ဟု ဆိုရချိမ့်မည်"[၁]

ဟု ဖော်ပြခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

လူသားအစ ယောကျ်ား မိန်းမတို့ ဖြစ်တည်လာကြပုံကို ဘာသာရေးကျမ်းဂန်၊ ရိုးရာအယူအဆတို့ဖြင့် ဖော်ပြသည်။ အာဒံနှင့်ဧဝကို 'သမ္မာကျမ်းထဲမှ သူတို့နှစ်ဦး'၊ ကုရ်အာန်ကျမ်းထဲမှ 'ဘာဘာအာဒင်နှင့် မာမာဟာဝါ' ဟူသော အသုံးဖြင့် ဖော်ပြသည်။ ရိုးရာအယူအဆအဖြစ် 'ဗြဟ္မာကြီးလေးဦး မြေသင်းခဲကို ဆင်း၍စားရာမှ ဇာတ်လမ်းစခဲ့သည်' ဟူ၍ ရေးသားသည်။ 'သမ္မာန်ကျမ်း' ဟူသော ခရစ်ယာန်ဘာသာကျမ်း၊ 'ကုရ်အာန်ကျမ်း' ဟူသော အစ္စလာမ်ဘာသာကျမ်း၊ 'ဗြဟ္မာကြီးလေးဦး' ဟူသော အသုံးအနှုန်းဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူအဆတို့ကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။ အတွေးကို ပွံ့ပိုးပေးသည့် စကားအသုံးအနှုန်းများ ဖြစ်ပါသည်။

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၃။

အကြိမ်ကြိမ် အခါအခါ အများအပြား ဟူသော သဘောကိုဖော်ပြသည့်အခါ 'ဒွိယံ ဒွိယံ'၊ 'သူတို့ သူတို့' ဟူ၍ နှစ်ကြိမ်ထပ်သုံးပုံမျိုးကို တွေ့ရသည်။ ပြောဟန်ဘက်သို့ ရောက်သော စကားသုံးဖြစ်၍ စာဟန်ကို ပေ့ါပါးသွက်လက်စေပါသည်။

အများနားလည်လွယ်သည့် ပါဠိစကားလုံးများကိုလည်း ဆက်စပ်ယှဉ်တွဲ ရေးတတ်ပါသည်။

> "အာဒံနှင့်ဧဝဟု ပြောလိုက်လျှင် ပုရိသနှင့်ဣတ္ထိယတို့၏ ဘာဝကို တင်စားသည်။"[၁]

> "သူတို့နှစ်ဦးအား မာတာနှင့် ပိတာ ဟူသော အသုံးအနှုန်း ဝေါဟာရဖြင့် တွင်စေသည်။"[၂]

ဟူသော အဖွဲ့တို့တွင် တွေ့ရသည်။ 'ပုရိသ'၊ 'ဣတ္ထိယ'၊ 'ဘာဝ'၊ 'မာတာ'၊ 'ပိတာ' ဟူသော အသုံးအနှုန်းများနှင့် ဖော်ပြထားရာ အတွေးအမြင် အတင်အပြတွင် ပေါ်လွင်စေပါသည်။

အင်္ဂလိပ်စကားလုံးများ သုံးလျှင်လည်း မြန်မာအဓိပ္ပာယ်နှင့် ယှဉ်တွဲကာ စာဖတ်သူများ နားလည်လွယ်အောင် ရေးပါသည်။

> "ကမ္ဘာနှင့်အဝန်း မြို့ပြကြီးတို့ ဖွံ့ဖြိုးနေသည်။ ဆင်ခြေဖုံး အရပ်တို့ ဘေးသို့ တွားသွားကားပြန့် ထွက်နေကြသည်။ Sprawling Cities ဟု သူတို့က ခေါ်သည်။ ဆင်ခြေဖုံးမှ မြို့သို့ နေ့စဉ် ရုံးတက်သောသူများကို ခေါက်ပြန်သမားများ (Commuters) ဟု အမည်ဆန်းဆန်းဖြင့် မှည့်ခေါ်ထားသည်။"[၃]

> "လူနာ (Lunar) ဟူသော ဝေါဟာရသည် ကောင်းကင်ကလကို ဆိုလိုသည်။ ထိုစကားနှင့်နွယ်၍ သူရူးကို လူနားတစ် (Lunatic) ဟူ၍ သုံးနှုန်းသည်။"[၄]

ဟူသော အဖွဲ့တို့တွင် တွေ့ရသည်။ Sprawling Cities ဘေးသို့ ကားပြန့်ထွက်နေသော မြို့များ၊ Commuters ခေါက်ပြန်သမားများ၊ Lunar ကောင်းကင်ကလ၊ Lunatic သူရူး ဟူ၍ ယှဉ်တွဲရေးသားပုံမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၁၉။
[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၅။
[၃] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၆၉။
[၄] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၃။

ကန်စွန်းခင်း၏ လောကအမြင်ဟူသော စာမွန်တွင် 'ကလေး' ဟူသော ပစ္စည်းစကားအသုံးကို အများအပြား အသုံးပြုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ 'အိုးအိမ်ကွက်ကလေး'၊ 'ရပ်ကွက်ကလေး'၊ 'မြေနီလမ်းကလေး'၊ 'လမ်းဖုံဖုံကလေး'၊ 'မြေယာကလေး' ဟူသော အဖွဲ့တို့တွင် 'ကလေး' ဟူသော ပစ္စည်းစကားမှာ နှစ်သက်ဖွယ်ရောက်အောင် ထောက်ကူသော စကားလုံးအဖြစ် သုံးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် ရေးသည့်အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်ဆီလျော်သည့် စကားသုံးများကို ဂရုစိုက်ရွေးချယ်သုံးပုံကို တွေ့ရပါသည်။

"ဤနေရာတွင် ကွင်းလေကို ရှူရမည်။
သစ်ပင်စိမ်းစိမ်းတို့ကို မျက်စိအေးအောင်ကြည့်ရမည်။
ညအခါလရောင်ကို အချိန်အခါလိုက်၍ မြင်ရမည်။"[၁]

ဟူသော အဖွဲ့တွင် 'ရှူ'၊ 'ကြည့်'၊ 'မြင်' ဟူသော ကြိယာစကားလုံးများကို ရေးသည့်အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်အောင် သုံးထားပါသည်။

"နေ့အခါ၌ အုန်းလက်တို့က နေရိပ်ကို ပေးသည်။
ညအခါ၌ အုန်းလက်တို့ကပင် လရိပ်ကို ပေးပြန်သည်။"[၂]

ဟူသော အဖွဲ့တွင် နာမ်ကိုလေးနက်အောင် ထောက်ပံ့သောပစ္စည်းစကားလုံး 'ပင်'၊ ထပ်မံပြုလုပ်ကြောင်း ဖော်ပြသည့် ပစ္စည်းစကား 'ပြန်' ဟူသော အသုံးတို့က အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထိမိပေါ်လွင်စေပါသည်။ စကားရွေးချယ်သုံးတတ်ပုံ သာဓက ဖြစ်ပါသည်။

စာမွန်ရေးသား၌ အရေးစကားပြေတွင် ပြောစကားလုံး ညှပ်သုံးပုံကို အတွေ့ရများပါသည်။

"စွပ်ကျယ်အင်္ကျီရှေ့မှ ပီတာနှင့်ဂျွန် အထိမ်းအမှတ် စာလုံးနှစ်လုံးကား
ဟိုတလောက မမြင်ချင်အဆုံးပင် ဖြစ်သည်။"[၃]

"အမိုးအကာထူထောင်ရန် မြေကို အရင်ဖို့ရသည်။"[၄]

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၆၉။
[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၃။
[၃] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၀။
[၄] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၆၉။

"လပြည့်ညများ၌ လရောင်ကို တမင်မျှော်မိသော အလေ့အထ တစ်မျိုး ရှိလာပြန်သည်။"[၁]

ဟူသော အဖွဲ့တို့တွင် 'ဟိုတလောက'၊ 'မပြင်ချင်အဆုံး'၊ 'အရင်'၊ 'တမင်' ဟူသော ပြောစကားများက စာဖတ်သူကို တရင်းတနှီးပြောဆိုသော သဘောကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။

စာဖတ်သူကို နှစ်သက်မှုပေးစွမ်းသည့် စကားအသုံးအနှုန်းဖြင့်လည်း ရေးသားပါသည်။ ကန်စွန်းခင်းနှင့် လောကအမြင် ဟူသော စာမွန်တွင်–

"ကန်စွန်းဟင်းလျာကို ရေလဲနှင့်သုံးဆောင်ရင်းက တို့ဆိတ်ပြင်ဆင်ရသောကြောင့် 'ဆိတ်သား' ဟူ၍ ရက်ပြုံးကလေးနှင့် ပြောရသော အောက်ကျမှုမျိုးလည်း စိတ်တွင် ပေါ်မလာ။ အချို့က ပြက်လုံးထုတ်သလို မနက်စာတုန်းက ကန်စွန်းရွက်ကြော်၊ ညနေစာကျတော့ ကစော်ရွက်ကျွန်း ဟူ၍ စကားလိမ်ဖြင့် ဖုံးဖိစရာလည်း မလိုဟု ထင်သည်။"[၂]

ဟူသော အဖွဲ့တွင် ကန်စွန်းရွက်ကို 'ဆိတ်သား' ဟူသော ဗန်းစကား၊ 'ကန်စွန်းရွက်ကြော် ကစော်ရွက်ကျွန်း' ဟူသော စကားလိမ်တို့ဖြင့် ရေးထားရာ ဖတ်ရင်းပြုံးရသည့် အသုံးအနှုန်းများ ဖြစ်ပါသည်။

မောင်ဆုရှင်သည် စာမွန်တွေးမြင်ရေးသားရာ၌ ရိုးရာအမြင်နှင့် ခေတ်အမြင်ကို ပေါင်းစပ်တင်ပြတတ်ရာ ခေတ်အမြင် ပေါ်လွင်စေသည့် အရေးအသား၊ အသုံးအနှုန်းမျိုးကိုလည်း ရွေးချယ်သုံးနှုန်း ဖော်ပြတတ်ပါသည်။

"ဗီတာမင်စီသည် ခေသောဓာတ် မဟုတ်။ အအေးမိခြင်းမှအစ ကင်ဆာရောဂါအထိ ကာကွယ်နိုင်သည်ဟု ဓာတုဗေဒ သိပ္ပံ နိုဘယ်ဆုရ ဒေါက်တာလင်းနပ်ပေါလင်း (၁၉၀၁ – ၁၉၉၄)က ချီးမွမ်းခန်းဖွင့်ခဲ့သည်ကိုလည်း အမှတ်ရသည်။"[၃]

"လူတစ်ယောက်အတွက် ခြေလှမ်းကလေး တစ်လှမ်းသာ ဖြစ်သည်။ လူ့လောကအတွက်မှာ ခြေလှမ်းကြီး တစ်လှမ်း ဖြစ်ပေသည်"

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၁။
[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၇၁။
[၃] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၇၂။

ဟူ၍ ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့်ယှဉ်သော စကားကို ၁၉၆၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတုန်းက ပြောဆိုခဲ့သည်။ ထိုသို့ဆိုသူမှာ အမေရိကန် အာကာသသူရဲလည်းဖြစ်၊ လပေါ်သို့ ပထမဆုံး ခြေချမိသူလည်းဖြစ်သော နီးလ်အမ်းစထရောင်းန် ဖြစ်လေသည်။[၁]

> "သူ့ထံမှ မြေကမ္ဘာဆီသို့ ပြေးလာသော အလင်းဖိုတွန်များ တစ်စက္ကန့်လျှင် မိုင်ပေါင်း တစ်သိန်းရှစ်သောင်းကျော်နှုန်းဖြင့် အုန်းလက်တို့အကြားသို့ ဝင်ရောက်လာမြဲဖြစ်သည်။"[၂]

ဟူသော အဖွဲ့တို့တွင် တွေ့ရပါသည်။ သိပ္ပံစာပေနှင့် ထိတွေ့ကျွမ်းဝင်သူ ဟူသော ရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။

၃၊ ၂၊ ၂။ ဝါကျဖွဲ့ပုံ

ဝါကျဖွဲ့ရာတွင် အပြိုင်ဝါကျ၊ ဟန်ချက်ညီဝါကျ အသုံးများသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဆရာကြီးပီမိုးနင်းက နေရီရီဝတ္ထုတွင် မောင်နေဝင်းနှင့် ရီရီကို တွဲပေးထားသည်။ ဒေါက်တာထွန်းရွှေက သက်ဝေမေကျော့ဝတ္ထုတွင် မောင်သက်ဝေနှင့် မေကျော့ကို တွဲပေးထားသည်။[၃]

> "သူတို့ချင်း အငြိုးကြီးကြသောအခါ မုဆိုးတစ်ပိုင်း မိန်းမရိုင်းကြီးဟု ဦးပုညက စကားသင်ပေးသည်။
> သူတို့ချင်း တွယ်တာလှချိန်၌ အဘယ်မဒ္ဒီဟု ဝေဿန္တရာက မြတ်မြတ်နိုးနိုး အာလုပ်ပြုသည်ကို ဦးသြဘာသက ရေးဖွဲ့သည်။
> သူတို့ချင်း သမုဒယသံယောဇဉ်ကို ရွေးလျက်ရှုရှုမဆင်ရတည့်ဟု နတ်ရှင်နောင်က ရတုဖြင့် စာဆိုသည်။"[၄]

ဟူသော အဖွဲ့တို့တွင် အာဒံနှင့်ဧဝ ကိုယ်စားပြုရာ အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့၏ လက်တွဲမဖြုတ်ကြပုံ ဆက်ဆံရေးကို စာထဲပေထဲက သာဓကများဖြင့် ဖော်ပြထားရာ အလေးအနက် သတိပြုဆင်ခြင်မိစေပါသည်။ နှစ်သက်ဖွယ် စာဟန်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

ပုံစံတူစကားစုများပါဝင်သော ဟန်ချက်ညီဝါကျများကိုလည်း တွေ့ရသည်။

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၄။
[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၅။
[၃] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၃။
[၄] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၄။

> "ရှိဆဲခဏ ဖြစ်ဆဲခဏတို့ကိုပင် အမိအရထား၍ ခံစားတတ်သလို ခံစားအပ်သည်ပင် မဟုတ်ပါလော။"[၁]

> "မျက်နှာငွေလ ရွှင်ပပ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မျက်နှာချင်းကို လမင်းမှာဆုံစို့ကွယ် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တက္ကသိုလ်ကျောင်းက ငွေလမင်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မောင့်မေတ္တာ လရောင်ဆမ်းမှ ပွင့်လန်းလာမယ့် ပန်းအလှကုမုဒြာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ချစ်သူကို လရောင်အောက်မှာရှာပါ ဟူ၍လည်းကောင်း ခေတ်ဟောင်း ခေတ်သစ် စာပေဂီတတို့၌ တင်စားနိုင်းယှဉ်သော အပြောအဆိုများ အစဉ်အဆက် ရှိခဲ့ကြသည်။"[၂]

ဟူသော အဖွဲ့တို့တွင် တွေ့ရပါသည်။ ပုံစံတူစကားစုများပါသော ဟန်ချက်ညီ ဝါကျကြောင့် သဘောချင်းတူသည့် အချက်အလက်များသည် ထင်သာမြင်သာ ဖြစ်လာပါသည်။ ဆင်ခြေဖုံးအရပ်ရှိ ကွင်းလေရှူရခြင်း၊ သစ်ပင်စိမ်းမြင်ရခြင်း၊ မိုးရိပ် တိမ်တောင်တို့ကို အဆီးအတားမရှိ မြင်ရခြင်းကို မြို့ပြဝန်းကျင်က မဝါးမျိုမီ ဖြစ်ဆဲ ခဏကို ခံစားအပ်ပုံ၊ လရိပ်လရောင်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တင်စားမှု အမျိုးမျိုး ပြုပုံတို့ကို ပုံစံတူပုဒ်စုများ ဆင့်ကာဆင့်ကာ အပြိုင်ဖွဲ့ထားသောကြောင့် နားစွဲဖွယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။

၃၊ ၂၊ ၃။ အဆက်အစပ်

မောင်ဆုရှင်၏ စာမွန်တစ်ပုဒ်ချင်းစီတွင် ဝါကျချင်း၊ စာပိုဒ်ချင်း အဆက်အစပ် ပြေပြစ်ရှင်းလင်းစွာ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ စာတစ်ပုဒ်လုံးအနေဖြင့်လည်း အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး အချိတ်အဆက်မိအောင်၊ ဦးတည်ချက်ရောက်အောင် အဆင့်ဆင့် စည်းရုံး ရေးထားပါသည်။ ဝါကျချင်း အချိတ်အဆက်ပြုရေးပုံကို သာဓကပြပါမည်။

> "လရောင်လရိပ်တို့နှင့် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဆုံစည်းခွင့်ရပြန်လေသည်။ ဆုံစည်းရသော အကြောင်းမှာ ဆင်ခြေဖုံးအရပ် ဖြစ်နေသောကြောင့် တစ်ကြောင်း"[၃]

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၆၉။
[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၃။
[၃] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၁။

> "နှစ်နှင့်ချီ၍ အချိန်ကြာလာသောအခါ လရောင်ကို တိုက်ရိုက်ကြည့်မြင်ရခြင်း မဟုတ်ပြန်တော့။ ထိုသို့ မဟုတ်ခြင်းကပင်လျှင် ကဗျာဆန်၍နေသည်ဟု ဆိုရမလိုဖြစ်သည်"[၁]

ဟူ၍ ရေးပုံမျိုး ဖြစ်သည်။

စာတစ်ပုဒ်လုံး၏ အဆက်အစပ်သဘောကို လရောင်နှင့်ဆုံစည်းခွင့် စာမွန်ဖြင့် သာဓကဆောင်ပါမည်။ ထိုစာမွန်တွင် စာပိုဒ် ၁၁ ပိုဒ် ပါဝင်သည်။

စာမွန်နိဒါန်းတွင်–

> "ကျွန်တော်တို့မှာ ရွာရိပ်ဝန်းကျင်ကို ခွာ၍ မြို့သို့ရောက်ကတည်းက လရိပ်လရောင်တို့နှင့် ဝေးခဲ့သည်မှာ ကြာလေပြီ။ သို့သော် သုနန္ဒာကမ်းခြေရပ်ကွက်သစ်သို့ ရောက်လာသောအခါ လရောင်လရိပ်တို့နှင့် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဆုံစည်းခွင့် ရပြန်လေသည်။ ဆုံစည်းရသောအကြောင်းမှာ ဆင်ခြေဖုံးအရပ် ဖြစ်နေသောကြောင့် တစ်ကြောင်း အိမ်ရှေ့တွင် ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး လမ်းမီးများ ထွန်းကြသည်မှာ မစုံညီသဖြင့် လထွက်သောညများ၌ လရောင်က ကူတတ်သောကြောင့် တစ်ကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။"[၂]

ဟု လရိပ်လရောင်နှင့် ဝေးခဲ့ရာမှ ပြန်ဆုံစည်းရပုံကို အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်ကာ နိဒါန်းချီထားပါသည်။ ရွာကိုခွာ၍ မြို့ရောက်ကတည်းက လရောင်နှင့်ဝေးရာမှ ဆင်ခြေဖုံးအရပ် ပြန်ရောက်သဖြင့် ပြန်ဆုံရပုံကို ဖော်ပြထားရာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် နိဒါန်းချီပုံကို တွေ့ရပါသည်။

လရောင်နှင့်ဆုံခွင့်ရသောအခါ လဆန်း၊ လပြည့်ညများ၌ လရောင်ကို တမင်မျှော်မိပုံ၊ အိမ်ရှေ့တာရိုးနံဘေးတွင် အုန်းပင် သုံးလေးပင် တန်းစီ၍ စိုက်ခဲ့ပုံ၊ မူလက အုန်းပင်စိုက်သည်မှာ အရိပ်ရစေလိုသောကြောင့် ဖြစ်ပုံ၊ ညအခါတွင် အုန်းလက်တံက လရောင်ကို ပြောက်တိပြောက်ကျားပေး၍ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်ပုံတို့ကို ရေးသည်။ လရောင်၏အေးမြခြင်းကို မော်ကြည့်ကာ လရိပ်ဝန်းကျင်ကို ဖွေရှာခံစားရာမှ လရောင်ရိပ်နှင့် စိတ္တဇတို့ ဆက်သွယ်ပုံကို တွေးမိကြောင်း တင်ပြသည်။ အင်္ဂလိပ်စကားမှ Lunar လနှင့် Lunatic သူရူးတို့ ဆက်စပ်နေပုံ၊ လနှင့်လရောင်တို့ စာပေရသ အဖွဲ့အနွဲ့တို့၌

---

၁ ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၂။

၂ ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၁။

တင်စားခံရပုံ၊ လပေါ်သို့ ပထမဆုံးခြေချမိသော အမေရိကန်လေသူရဲ နီးလ်အမ်း စထရောင်းန်၏စကား၊ မိုင်ပေါင်း နှစ်သိန်းခွဲနီးပါးအရပ်တွင်ရှိသော လသည် စာဖွဲ့ စရာ၊ တိုင်တည်စရာ ဖြစ်ပုံတို့ကို ရေးသည်။

နိဂုံးတွင်မူ–

> "လ၏ လပြည့်၊ လခြမ်းအချိန်များ၌ တင့်တယ်ခြင်းသည် မိုင် ၉၃ သန်း ဝေးသော အရပ်မှ နေ၏ ကျေးဇူးပါလေသည်ကို စဉ်းစားမိ ကြခြင်း မရှိသည်မှာ အမှန်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့မှာ နေမင်းကို ၃၆၅ ရက်လျှင် တစ်ကြိမ်ပြည့်အောင် တစ်နာရီလျှင် မိုင် ၆၇၀၀၀ နှုန်းဖြင့် လှည့်ပတ်နေရင်းက နေ့တစ်လှည့်၊ ညတစ်လှည့်ဖြင့် လထွက်သော လသာညများ၌ လရောင်ကို ဆုံစည်းခွင့်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ငယ်စဉ်ကပင် ရင်းနှီးခဲ့ရသော မိတ်ဟောင်း ငယ်ချစ်နှင့် ဆုံရသကဲ့သို့ ခံစားမိလေသည်။"[၁]

ဟု အဆုံးသတ်ထားပါသည်။ လရောင်နှင့် ဆုံစည်းခွင့်အကြောင်းကို အစပြု၍ ဆုံစည်းခွင့်အကြောင်းနှင့်ပင် အဆုံးသတ်ထားသောကြောင့် အဖွင့်အပိတ်ညီသည့် အဆက်အစပ်သဘောကို တွေ့ရပါသည်။ စာတစ်ပုဒ်လုံးတွင် အကြောင်းအရာ အတွေး အမြင်ချင်း ရှေ့နောက်ချိတ်ဆက်ဖော်ပြပုံကို တွေ့ရသည်။ ယုတ္တိစဉ်၊ စိတ်ဝင်စားမှု အစဉ်တို့ဖြင့် အဆက်အစပ်ပြု ဖော်ပြထားပါသည်။

၃၊ ၂၊ ၄။ **သရုပ်ဖော်အဖွဲ့**

စာမွန်ခေါ် ရသစာတမ်း၏ သဘောလက္ခဏာတွင် စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင် နိုင်သော စကားပြေအရေးအဖွဲ့မျိုးဖြစ်ခြင်း[၂] သည် တစ်ချက်အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ အက်ဆေးမည်သည် ဖတ်ချင်စဖွယ် ရှိလေသည်။ 'တိုတိုကလေးနှင့် စာဖတ်သူ့ နှလုံးအိမ်တွင် စွဲငြိသွားအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်လေသည်'[၃] ဟူသော အဆိုလည်း ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် စာဖတ်သူ၏ စိတ်အာရုံ၌ ထင်ယောင်မြင်ယောင် ဖြစ်လာအောင် စာရေးသူ ခံစားရသလို စာဖတ်သူ ခံစားမိအောင် သရုပ်ဖော်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အာဒံနှင့်ဧဝ စာမွန်တွင်–

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၆။
[၂] ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)၊ ၁၉၈၇၊ ၃၉။
[၃] တိုက်စိုး၊ ၂၀၀၅၊ ၁၃၁။

"အညတြ စစ်သည်ဗိမာန်၏ မီးလျှံလဲ့လဲ့အနီးတွင် ပန်းခွေလာ၍ ချလေ့ရှိသော မင်္ဂလာဦး ဇနီးမောင်နှံတို့၏ အလေ့အထကို အမှတ်ရသည်။"[၁]

"ဇာဇာဂါဖိုး၊ ဘရစ်ဂျစ်ဘားဒေါ ဟူသော အမည်တို့ကိုကြားလျှင် သူတို့နိုင်ငံ၌ ရုတ်တရက် ခေါင်းထောင်၍ မျက်နှာလွှာပင့်၍ ကြည့်ကြဆဲ ဖြစ်သည်။"[၂]

ဟူသော အဖွဲ့တို့က အိမ်ရာထောင်ခြင်း၊ အမျိုးသမီးတို့၏အလှကို ရှုကြည့်ကြခြင်း ဟူသော အတွေးသရုပ်ကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။

ကန်စွန်းခင်း၏လောကအမြင် စာမွန်တွင် ကန်စွန်းရွက်ကို ဟင်းမယ်အဖြစ် ပြင်ဆင်နိုင်ပုံကို–

"ရေနွေးဖျော၍ အတို့အမြှုပ် လုပ်ပြန်တော့ စိမ်းဆတ်ဆတ်ဖြင့် ဝါး၍ကောင်းသည်။ ကန်စွန်းညွန့်ကလေးများကို ကြက်သွန်ဖြူ ဓားပြားရိုက်၍ ဆီဝေ့အောင် ကြော်ပြန်တော့ နူတ်မြိန်လိုက်သည် ဖြစ်ခြင်း။ ရိုးသလောက်ရှိလျှင် သံပုရာရည်ညှစ်၍ ကြက်သွန်စိမ်း၊ ဆီချက်တို့နှင့် တစ်လှည့်တစ်ပြန် စခန်းသွားစေပါက ကန်စွမ်းရွက်သုပ် လုလုတစ်ပွဲ ရပြန်သည်။"[၃]

ဟူ၍ သရုပ်ဖော်ဖွဲ့သည်။ ကန်စွန်းရွက်ကို အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ ပြုလုပ်စားသုံးရာမှ လူ့ကျန်းမာရေး အကျိုးပြုပုံ အတွေးကို ထင်ရှားစေပါသည်။ စာရေးသူ၏ ခံစားမှု ကိုလည်း ပေါ်လွင်စေပါသည်။

'အိမ်ရှေ့ရေနီမြောင်းကို တံတားဖြတ်၍ ခင်းလိုက်သောအခါ အုန်းလက်ဖားဖားတို့က တံတားပေါ်မှ ထိုင်ခုံတန်းကို တပိတပိုင်း မိုး၍ ပေးလာနေတော့သည်။ မကြာမီ အုန်းလက်တွေ လက်ယှက်ထိုး ဖြစ်လာရ၏။"[၄]

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၂။
[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၃။
[၃] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၇၁။
[၄] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၂။

ဟူသော အဖွဲ့တွင်လည်း 'အုန်းလက်ဖားဖား'၊ 'တပိတပိုင်းမိုး'၊ 'လက်ယှက်ထိုးဖြစ်' ဟူသော အသုံးတို့က စိတ်အာရုံတွင် သရုပ်ပေါ်လွင်စေပါသည်။ စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော စကားပြေအရေးအသားအဖြစ် တွေ့ရပါသည်။

၃၊ ၂၊ ၅။ လေသံ

စာမွန် ခေါ် ရသစာတမ်းတွင် ရေးသူတို့မှာ စာဖတ်သူတို့နှင့် တရင်းတနှီး ပြောသည့်သဘောရှိသည်။ ဘေးဘီက ဆိုခြင်းမျိုး သူစိမ်းတစ်ရံဆံက အကျိုးကိုလို၍ ထောက်ပြခြင်း သဘောမျိုး မဟုတ်။ ထွေးထွေးနွေးနွေး ပြောသည်။ ပညာရှင်ဆန်ဆန် လေးလေးပင်ပင် မပြော။ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ပြောလေ့ ရှိသည်။ ထိုသဘောကို သူ၏ အရေးအသားတွင် တွေ့ရသည်။

'ကျွန်တော်တို့' ဟူသော အပေါင်းအစု၊ အများ ပါဝင်သည့် အနက်သဘော ဆောင်သော နာမ်စားကို သုံး၍ရေးတတ်ပါသည်။

> "အာဒံနှင့်ဧဝကို မဆိုထားနှင့် ရှိမီယိုနှင့် ဂျူးလိယက်ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ သိကြပြီ။"[၁]
>
> 'ကျွန်တော်တို့မှာ ရွာရိပ်ဝန်းကျင်ကို ခွာ၍ မြို့သို့ရောက်ကတည်းက လရိပ်လရောင်တို့နှင့် ဝေးခဲ့သည်မှာ ကြာလေပြီ။"[၂]

ဟူသော အဖွဲ့တို့တွင် မိမိအတွေ့အကြုံ အတွေးအမြင်ကို စာဖတ်သူအား တရင်းတနှီး ပြောသည့်လေသံ ပေါ်လွင်ပါသည်။

> "အာဒံနှင့်ဧဝတို့မှ အိမ်ရာထောင်ခဲ့ကြခြင်းသည် လောကီမင်္ဂလာ တစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ လောကကြီး စည်ပင်ရာအကြောင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြပါ၏။"[၃]
>
> "ရွက်နု ရွက်ဖက်ကလေးများ၏ နုပျိုလန်းဆတ်ခြင်း၊ ရိုးတံစိမ်း ကလေးများ၏ တင့်တယ်ကွေးဝိုက်ခြင်းနှင့် နေရောင်နှင့်အလင်း ရှိရာသို့ ထောင်မတ်ဝင့်ကြွားနေခြင်းက လူသားအားမာန်အလား တင်စားချင်စရာ ဖြစ်နေလေသည်။"[၄]

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၀။
[၂] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၁။
[၃] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ ၁၂၁။
[၄] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၁၊ ၇၁။

> "ကျွန်တော်တို့အဖို့ အုန်းပင် အုန်းလက်နှင့် လရောင်တို့သည် မျက်စိအမြင်တွင် ဘယ်နည်း ဘယ်ပုံ ပနံရမှန်းမသိ၊ အုန်းလက်ရွက်တံတို့အကြား လေအနေ့ ကစားသောကြောင့် ယိမ်းထိုးမှုတို့သည် လရောင်ကို ပြေးလွှားရွေ့လျားစေလျက် တောက်ပ ရွှန်းမြခြင်းကို အားပေးရာရောက်သည်ဟု ထင်မိသည်။"[၁]

ဟူသော အဖွဲ့တို့တွင် စာမွန်၏သဘာဝအတိုင်း စာဖတ်သူအပေါ် ရင်းရင်းနှီးနှီး ပြောသည့် မယုတ်မလွန်ပြောသည့် လေသံများ ပါဝင်ပါသည်။ အမြင်ချင်း ဖလှယ်သည့် သဘော ပေါ်လွင်ပါသည်။

၄။ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

မောင်ဆုရှင်၏ စာမွန်များမှ အာဒံနှင့်ဧဝ၊ ကန်စွန်းခင်း၏လောကအမြင်၊ လရောင်နှင့်ဆုံစည်းခွင့် စာမွန် ၃ ပုဒ်၏ အတွေးနှင့်အရေးကို တတ်စွမ်းသမျှ တင်ပြခဲ့ပါပြီ။ အက်ဆေးစာပေသည် ရသ၊ သုတ၊ ဒဿန ဟူသော သုံးမျိုးလုံးကို လွှမ်းခြုံပေးသည်။ အရေးအသားဟန်သည် ရင်းနှီးသော သဘောထားဖြင့် စာဖတ်သူအား မိတ်ရင်းတစ်ယောက်အနေဖြင့် ပွင့်လင်း၊ ရိုးသား၊ သိမ်မွေ့စွာ ပြောပြဟန်ဖြစ်သည်[၂] ဟု ဆရာတက်တိုး (၁၉၁၃–၂၀၀၃)က ဆိုခဲ့ဖူးသည်။ ထိုအဆိုသည် အက်ဆေး၏ အတွေးနှင့် အရေးသဘောကို ညွှန်းဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ မောင်ဆုရှင်၏ စာမွန်များသည် အတွေးအားဖြင့် ရသ၊ သုတ၊ ဒဿနတို့ လွှမ်းခြုံပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပြီး အရေးအားဖြင့်လည်း သိမ်မွေ့သော ပြောဟန်၊ ရေးဟန်ကို တွေ့ရပါသည်။

မောင်ဆုရှင်၏ စာမွန်တစ်ပုဒ်ချင်းစီတွင် အကြောင်းအရာတစ်ခုမှ အခြားတစ်ခုသို့ ဆက်စပ်ကူးပြောင်းကာ ဦးတည်ချက်ရောက်အောင် ပုံဖော်တင်ပြထားပါသည်။ ယုတ္တိစဉ်၊ စိတ်ဝင်စားမှုအစဉ်ဖြင့် အကြောင်းအချက်တို့ကို ချိတ်ဆက်တင်ပြဟန်[၃] တွေ့ရပါသည်။ အတွေးစဉ် မပြတ်စေဘဲ ဆီလျော်အံဝင်အောင် နှီးနွယ်ဆက်စပ်ကူးပြောင်းသွားပုံမှာ လိမ္မာပါးနပ်လှပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ကို သတိပြုမိစေသည့် အတွေးလမ်းစများလည်း ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။

မောင်ဆုရှင်၏ စာမွန်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)က 'အချက်များကို လှလှပပ တွဲစပ်ပေးနိုင်စွမ်းရှိသော ဆရာ့အတွေးထဲမှာ ရိုးရာအမြင်နှင့်

---

[၁] ဆုရှင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ ၂။
[၂] တက်တိုး၊ ၁၉၉၄၊ ၁၅။
[၃] Clipped Style

ခေတ်သစ်အမြင်တို့ ပေါင်းဖွဲ့နေပုံကို သတိပြုမိပြီး အလွန်နှစ်သက်မိပါသည်။ တစ်မူထူးသော ရေးဟန်မျိုးပါကလား ဟူ၍ စိတ်ထဲမှာ စွဲမှတ်နေမိပါသည်။[၁] ဟု သုံးသပ်ဖူးပါသည်။ မောင်ဆုရှင်၏ စာမွန်တိုင်းတွင် ရိုးရာအမြင်၊ ခေတ်အမြင်တို့ ပေါင်းဖွဲ့နေပုံကို အတွေ့ရများပါသည်။

စာမွန်များ၏ စကားပြေအရေးအသားမှာ ပြေပြစ်ချောမွေ့ပါသည်။ စကားလုံးရွေးချယ်သုံးနှုန်းပုံ ထိမိသည်။ နေရာကျသည်။ ဝါကျဖွဲ့ပုံ ရှင်းလင်းသည်။ အဆက်အစပ် ပြေပြစ်သည်။ သရုပ် ပေါ်လွင်သည်။ ရင်းနှီးသောလေသံကို ဖော်ပြနိုင်သည်။ ဆရာကြီး ရွှေဥဒေါင်း (၁၈၈၉ – ၁၉၇၃) ညွှန်းဆိုသည့် စာအရေးအသားကောင်း၏ လက္ခဏာသုံးရပ်ဖြစ်သော ရိုးရိုးကလေးရေးခြင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ရှင်းရှင်းရေးခြင်း၊ ဖတ်၍ချောခြင်း[၂] အင်္ဂါသုံးရပ်နှင့် ကိုက်ညီပါသည်။

မောင်ဆုရှင်၏စာမွန်များသည် စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး ပေါ်နေခြင်း၊ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုတို့ကို အားပြုခြင်း၊ တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း ရေးဖွဲ့ထားသော အရေးအဖွဲ့မျိုး ဖြစ်ခြင်း၊ စာတတ်သူကို နှစ်သက်မှုရသပေးခြင်း[၃] ဟူသော လက္ခဏာများနှင့်လည်း ပြည့်စုံပါသည်။ မောင်ဆုရှင်၏ စာမွန်တိုင်းသည် အတွေးအမြင်၊ စကားပြေအရေးအသား၊ အစီအစဉ် အတင်အပြတို့၌ နမူနာယူစရာ ဖတ်ချင်စဖွယ် စာမွန်များ ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

အက်ဆေးစာမွန်ကို စကားလက်ဆုံပြောသည့်စာပေ[၄] ဟု ဆိုကြပါသည်။ အက်ဆေးကို ဖတ်နေရသည့် နာရီဝက်အတွင်း၌ အဖော်တစ်ယောက်နှင့် အေးအေးလူလူ ထိုင်ကာ သူ့စကား နားထောင်နေရသည်နှင့် တူသည်[၅] ဟုလည်း ဆိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် မောင်ဆုရှင်၏စာမွန်များကို ဖတ်ရခြင်းသည် သူပြောပြသည့် အတွေးအမြင်များကို နားထောင်ရသည်နှင့် တူပါသည်။ အက်ဆေးဟူသမျှတွင် စာဖတ်သူတို့ တစ်ခါမှ ဆက်စပ်မတွေးဘူးသော အတွေးမျိုးကို တွေးပြတတ်ရာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ မောင်ဆုရှင်၏စာမွန်များမှာ ရသစာတမ်းနယ်ပယ်တွင် စူးစမ်းလေ့လာဖွယ် အရေးအသားလက်ရာ ဖြစ်ပါသည်။ ရေးဟန်ရှုထောင့်၊ စကားပြေအရေးအသား

[၁] ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၁၃၊ ၃၉၇။
[၂] ရွှေဥဒေါင်း၊ ၂၀၁၃၊ ၄၇၇။
[၃] ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)၊ ၁၉၈၇၊ ၃၉။
[၄] Conversational Literature
[၅] တိုက်စိုး၊ ၂၀၀၅၊ ၁၃၂။

ရှုထောင့်မှ ဆက်လက်၍ သုတေသနပြု လေ့လာနိုင်ပါသည်။ မောင်ဆုရှင်၏စာမွန်များမှ အတွေးနှင့်အရေးမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ **မောင်** (ဓနုဖြူ)။ (၁၉၈၇)။ စာတမ်းငယ်ဟူသည်။ ***စာတမ်းငယ်စာပေစာတမ်းများ*** (ပထမတွဲ)။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။

ခင်မင်၊ **မောင်** (ဓနုဖြူ)။ (၂၀၀၄)။ စာတမ်းငယ်၊ စာမွန်၊ ဆရာမောင်ထင်၏ပေးစာ။ ***နဝမနေဝန်း***။ ရန်ကုန်၊ ကံ့ကော်ဝတ်ရည်စာပေ။ ၁၀၁-၁၀၄။

ခင်မင်၊ **မောင်** (ဓနုဖြူ)။ (၂၀၁၁)။ ***ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

ခင်မင်၊ **မောင်** (ဓနုဖြူ)။ (၂၀၁၃)။ သိပ္ပံမောင်ဝမှ မောင်ဆုရှင်အထိ။ ***ဘာသာစာပေအသွေးအရောင် အဆင်အကွက်***။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာပေ။ ၃၉၂-၃၉၈။

ဆုရှင်၊ **မောင်**။ (၁၉၉၅)။ အာဒံနှင့်ဧဝ။ ***မြို့ပြခံစားမှုစာမွန်များ***။ ရန်ကုန်။ ဝါမိုးအောင်စာပေ။ ၁၁၈-၁၂၅။

ဆုရှင်၊ **မောင်**။ (၂၀၀၁)။ ကန်စွန်းခင်း၏လောကအမြင်။ ***မိုးကောင်းကင်ကိုမော်ကြည့်ခြင်းနှင့်ခံစားမှု စာမွန်များ***။ ရန်ကုန်။ အရှဏ်ကောင်းကင်စာအုပ်တိုက်။ ၆၈-၇၂။

ဆုရှင်၊ **မောင်**။ (၂၀၀၄)။ လရောင်နှင့်ဆံစည်းခွေ။ ***လရောင်နှင့်ဆံစည်းခွေ နှင့် အခြားရသစာမွန်များ***။ ရန်ကုန်။ နှင်းဦးလွင်စာပေ။ ၁-၆။

တက်တိုး။ (၁၉၉၄)။ အက်ဆေးနှင့်ဆောင်းပါး။ ***သရဖူမဂ္ဂဇင်း***။ ၁၃-၁၅။

တိုက်စိုး။ (၂၀၀၅)။ အက်ဆေး။ ***စာရေးစားပွဲပေါ်မှ ပုံရိပ်များ***။ ရန်ကုန်။ စာအုပ်ဈေး။ ၁၃၀-၁၃၂။

ထင်၊ မောင်။ (၂၀၀၈)။ ***ကမ္ဘာ့စာပေအညွှန်း***။ ရန်ကုန်။ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

ဘသန်းတင်။ (၂၀၀၉ ဇူလိုင်)။ ရသစာတမ်းတစ်ပုဒ်၏ ခန္ဓာဗေဒ။ ***အတွေးအမြင်***။ အမှတ် ၂၀၈။ ၁၃၅-၁၃၉။

မိုးမြေ၊ မ။ (၂၀၀၈)။ ***ဆရာဇော်ဂျီနှင့် ရသစာတမ်းရှင်တို့၏ တွေးဟန်နှင့်ရေးဟန်များ***။ ရန်ကုန်။ ရွှေကံ့ကော်စာပေ။

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း။ (၁၉၅၆)။ အတွဲ ၃။ ရန်ကုန်။ မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း။

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းနှစ်ချုပ်။ (၂၀၁၀)။ ရန်ကုန်။ စာပေဗိမာန်။ ၂၄၀-၂၄၂။

ရွှေဥဒေါင်း။ (၂၀၁၃)။ ***တစ်သက်တာမှတ်တမ်းနှင့်အတွေးအခေါ်များ***။ တ-အကြိမ်။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။ ၄၇၇။